

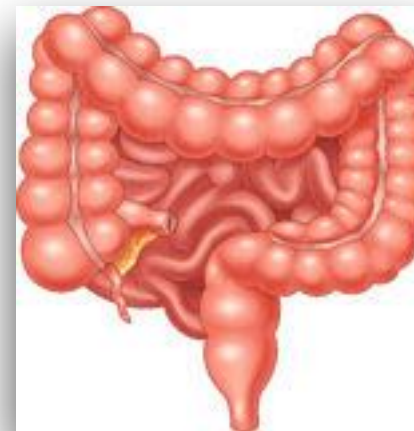
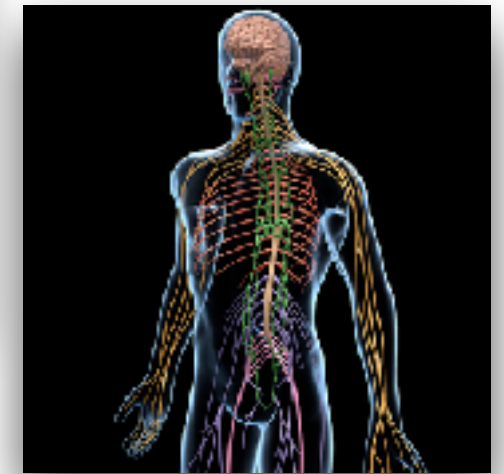
Επιπτώσεις της αλκάλωσης στους μύες, τα νεύρα και το έντερο

**Μαρία Τσιάτσιου
Νεφρολόγος, Επιμελήτρια Β'
Γενικό Νοσοκομείο Χαλκιδικής**

Κομοτηνή, 22 Σεπτεμβρίου 2017

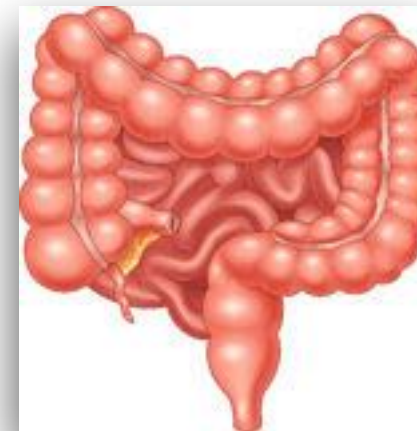
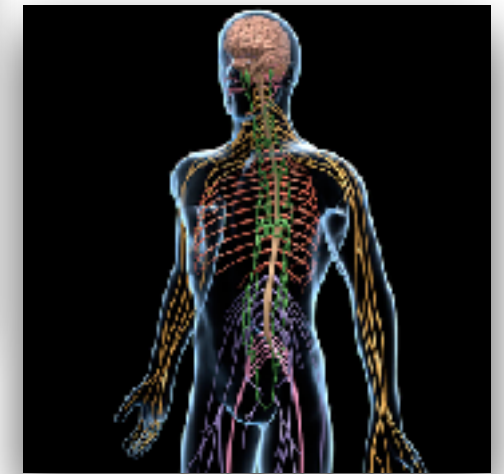
Αλκάλωση: κλινική εικόνα

- αιμωδίες - παραισθησίες
- κράμπες, τετανία
- μυϊκή αδυναμία - παράλυση
- ναυτία, έμετος
- δυσκοιλιότητα ή διάρροια
- παραλυτικός ειλεός

Αλκάλωση: κλινική εικόνα

- αιμωδίες - παραισθησίες
- κράμπες, τετανία
- μυϊκή αδυναμία - παράλυση
- ναυτία, έμετος
- δυσκοιλιότητα ή διάρροια
- παραλυτικός ειλεός

Είναι χαρακτηριστικά της αλκάλωσης;

Η κλινική εικόνα της αλκάλωσης εξαρτάται από:

- ◆ υποκείμενη νόσο

  - ◆ *ταχύτητα εγκατάστασης, διάρκεια*

- ◆ υπογκαιμία, υποξαιμία, ιστική υποξία

- ◆ ηλεκτρολυτικές διαταραχές

  - ◆ ↓ *K, Ca, Mg, P*

- ◆ τύπος αλκάλωσης

  - ◆ *αναπνευστική, μεταβολική*

Αλκάλωση

- υπογκαιμία
- υποξαιμία
- υποκαλιαιμία
- υπασβεστιαιμία
- υπομαγνησισαιμία
- υποφωσφαταιμία
- τύπος αλκάλωσης

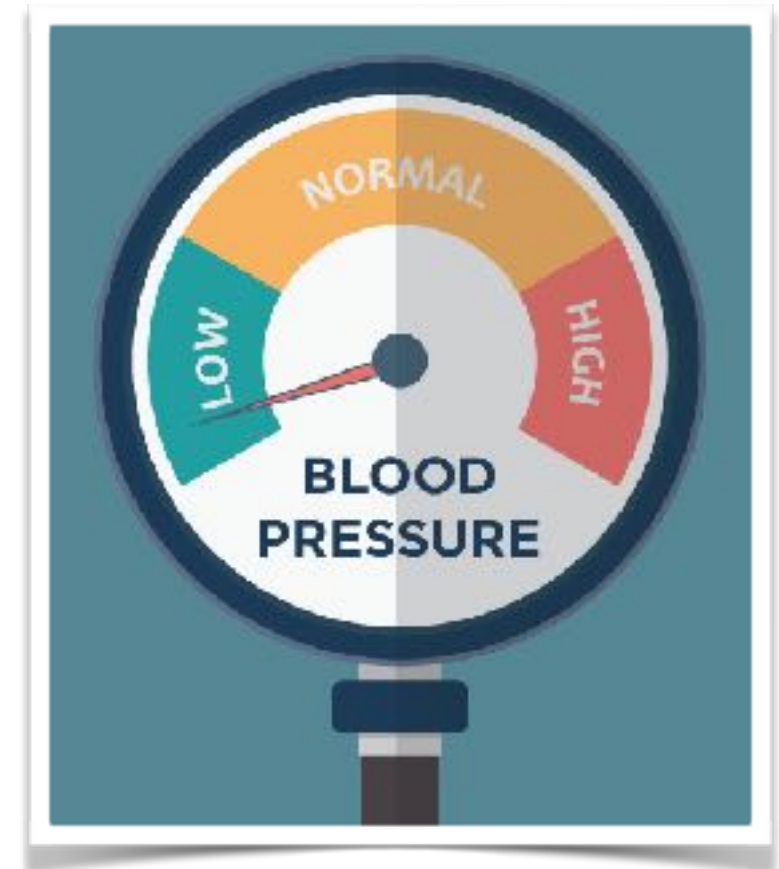
Κλινική εικόνα

Μηχανισμός εμφάνισης της κλινικής εικόνας

Μηχανισμός σύνδεσης της **διαταραχής** με την αλκάλωση

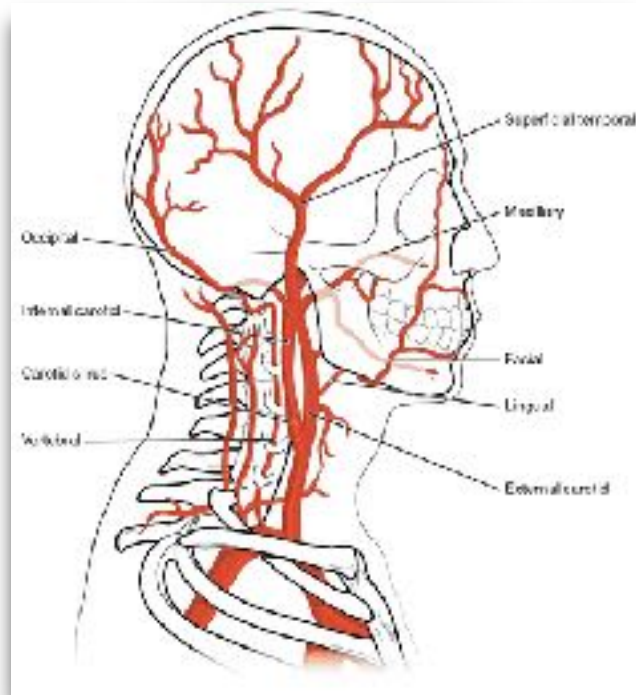
Αλκάλωση - υπογκαιμία

- * μειωμένη ιστική αιμάτωση
- * αδυναμία, μυϊκές κράμπες
- * υπόταση, ταχυκαρδία
- * ελαττωμένη σπαργή δέρματος
- * έντονο αίσθημα δίψας

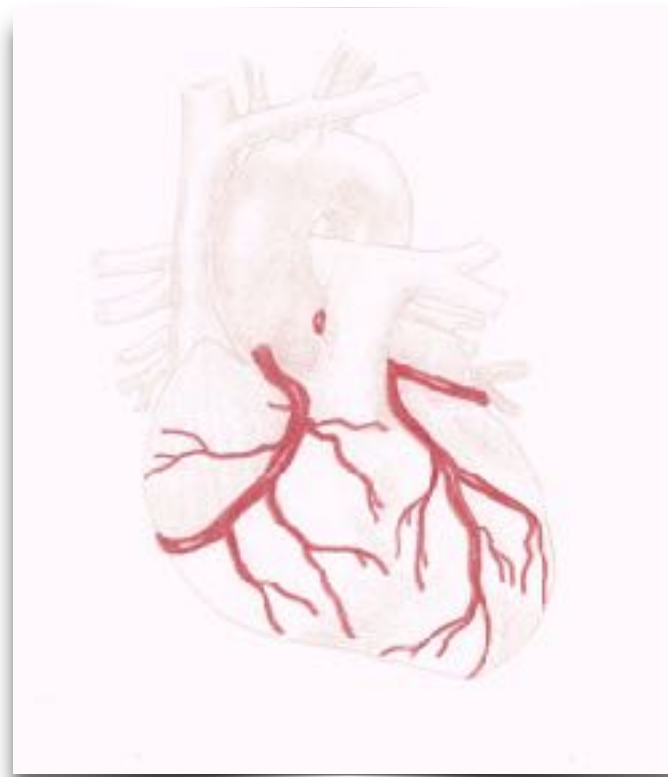

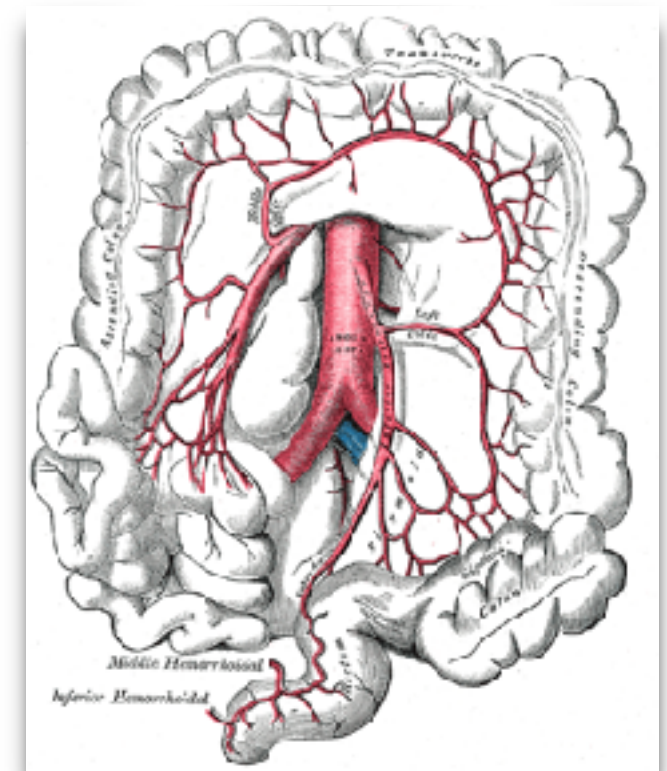
Αλκάλωση - υπογκαιμία

σύγχυση, λήθαργος

προκάρδιο άλγος

κοιλιακό άλγος

Υπογκαιμία → Μεταβολική αλκάλωση

- ◆ **συρρίκνωση εξωκυττάριου όγκου**
- ◆ **απώλεια υγρών πλούσιων σε Cl⁻**
- ◆ **υποχλωραιμία**
- ◆ **διουρητικά, έμετοι**

Υπογκαιμία → Μεταβολική αλκάλωση

δημιουργία αλκάλωσης

**σταθερή ποσότητα HCO_3^-
αύξηση συγκέντρωσης HCO_3^-**

διατήρηση αλκάλωσης

**μείωση νεφρικής απέκκρισης HCO_3^-
αύξηση επαναρρόφησης HCO_3^-**

Διατήρηση μεταβολικής αλκάλωσης σε **υπογκαιμία**

μείωση νεφρικής απέκκρισης HCO_3^-

- μείωση διηθούμενου φορτίου HCO_3^-
- έκπτωση ρυθμού σπειραματικής διήθησης

αύξηση επαναρρόφησης HCO_3^-

- υπογκαιμία
- υποχλωραιμία
- υπεραλδοστερονισμός
- υποκαλιαιμία
- αυξημένη προσφορά Na^+ στον άπω νεφρώνα

Διατήρηση μεταβολικής αλκάλωσης σε **υπογκαιμία**

ενεργοποίηση

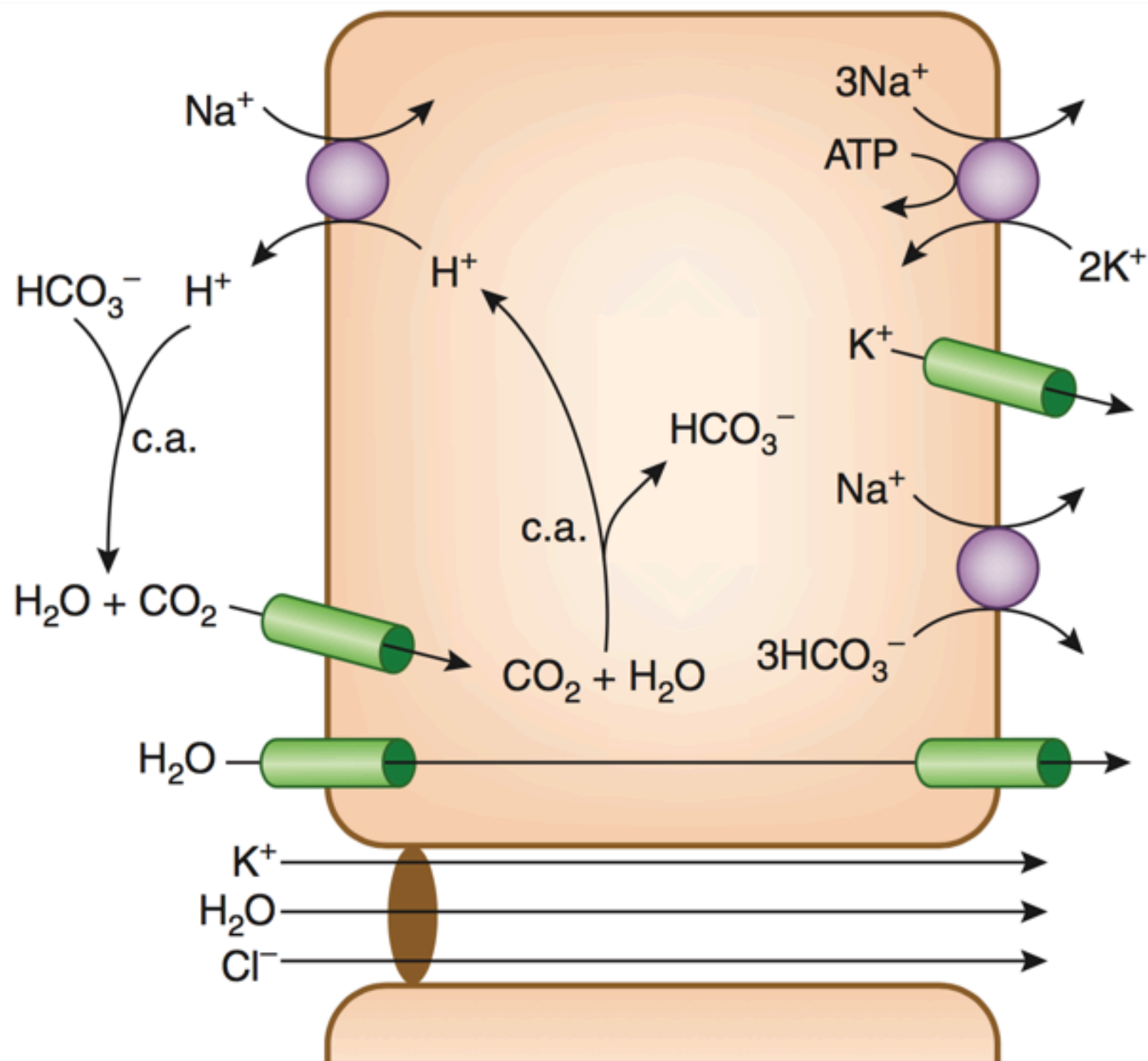
- ρενίνης - **αγγειοτενσίνης** - αλδοστερόνης
- **συμπαθητικού συστήματος**

εγγύς σωληνάριο

άπω νεφρώνας

Επαναρρόφηση HCO_3^- στο εγγύς εσπειραμένο σωληνάριο

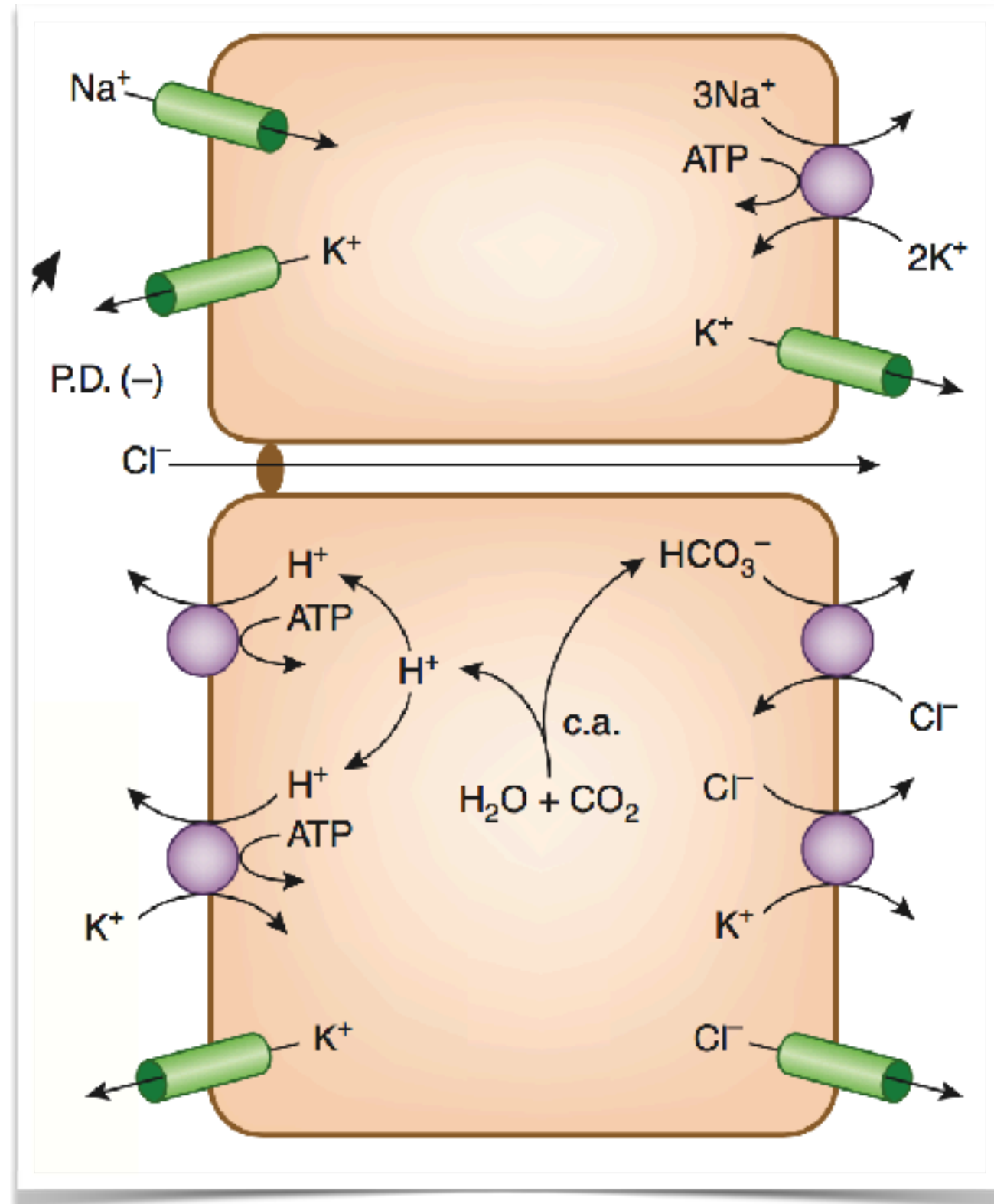
90%

Επαναρρόφηση HCO_3^- στον άπω νεφρώνα

αλδοστερόνη

υποχλωραιμία

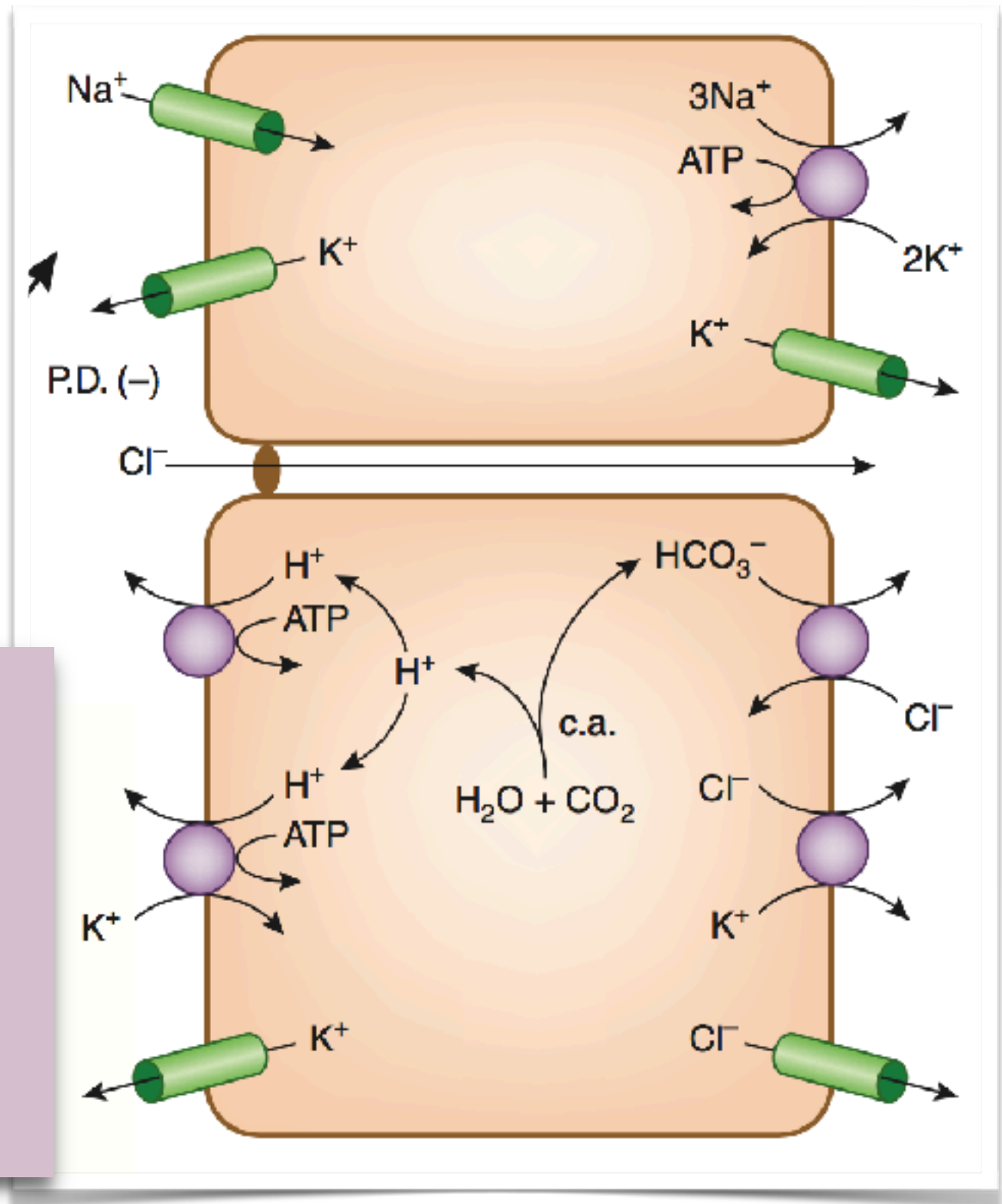

Επαναρρόφηση HCO_3^- στον άπω νεφρώνα

υπογκαιμία
ή
υποχλωραιμία

αναπλήρωση όγκου με:

- αλβουμίνη
- αλάτων Cl
- NaCl ✓

Αναπνευστική αλκάλωση → Υπογκαιμία

πρωτοπαθής διαταραχή

↓ PCO₂

αντιρροπιστική αύξηση της
νεφρικής απέκκρισης των HCO₃⁻

↓ HCO₃⁻

συνοδευτική νεφρική απώλεια Na⁺

μείωση εξωκυττάρριου όγκου υγρών

Αλκάλωση - υποξαιμία

- θόλωση διάνοιας
- ναυτία
- έμετοι
- κεφαλαλγία
- ζάλη
- κόπωση
- αίσθημα παλμών
- απώλεια συνείδησης
- στηθάγχη
- κώμα

αγγειοσύσπαση
μειωμένη αιμάτωση του εγκεφάλου

Μεταβολική αλκάλωση → Υποξαιμία

πρωτοπαθής διαταραχή

↑ HCO_3^-

αντιρροπιστική μείωση του κυψελιδικού αερισμού

↑ PCO_2

↓ PO_2

Υποξαιμία → Αναπνευστική αλκάλωση

↓ PO_2

ενεργοποίηση περιφερικών χημειοϋποδοχέων
στις καρωτίδες και το αορτικό τόξο

υπεραερισμός

↓ PCO_2

↑ pH

Νευρολογικές επιπτώσεις σε οξεία αναπνευστική αλκάλωση

αγγειοσύσπαση

μείωση παροχής αίματος στον εγκέφαλο

μείωση εγκεφαλικού pH

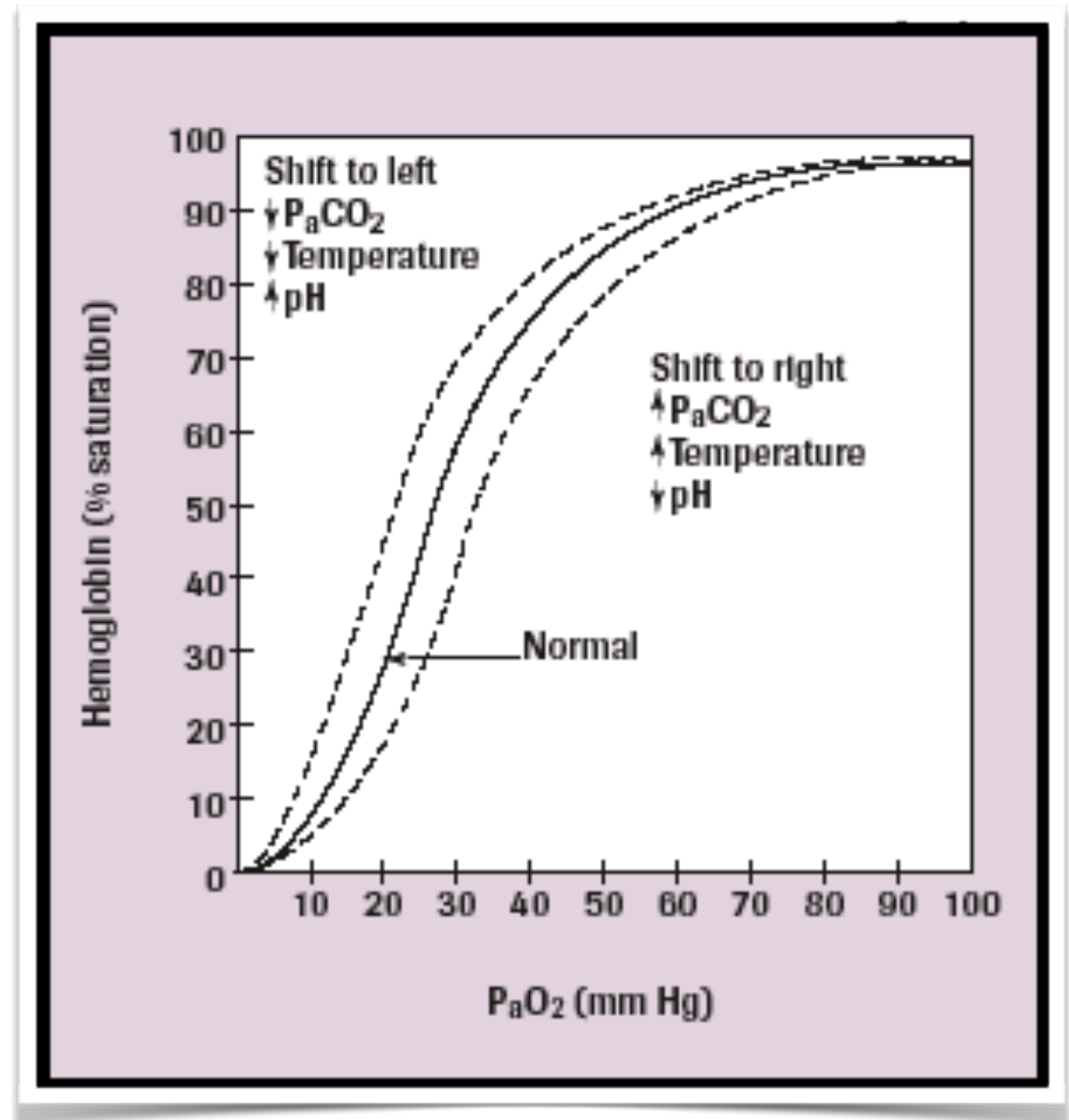
νευρολογική σημειολογία

καθυστερημένη διέλευση των HCO_3^- από
τον αιματοεγκεφαλικό φραγμό (4-6 ώρες)

αποκατάσταση εγκεφαλικού pH

Νευρολογικές επιπτώσεις σε αλκάλωση

- ❖ **↑** συγγένειας O_2 με Hb
- ❖ **↓** απελευθέρωσης O_2 στους ιστούς
- ❖ επιδείνωση εγκεφαλικής υποξίας
- ❖ νευρολογική σημειολογία

Αλκάλωση - Υποκαλιαιμία

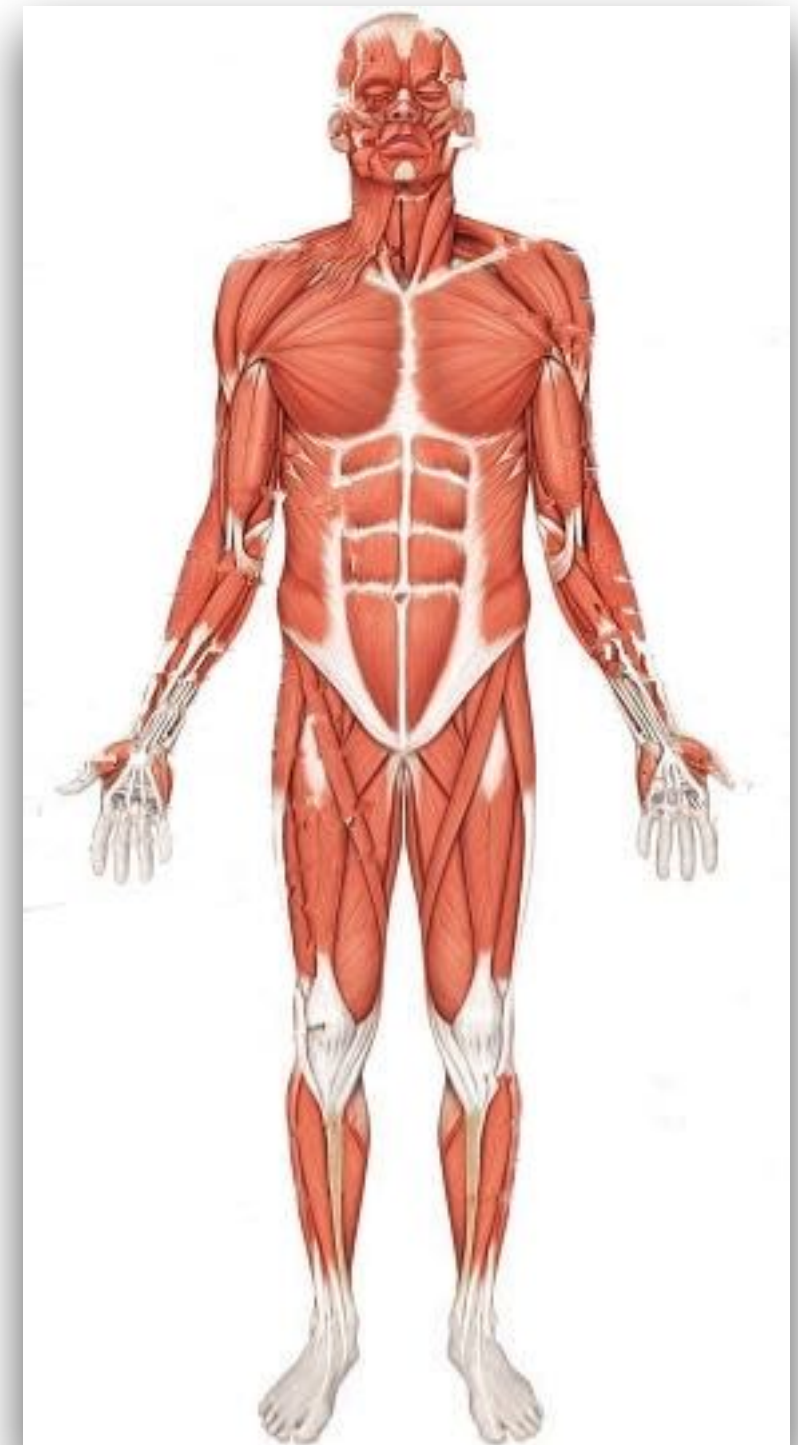

μυϊκή αδυναμία & παράλυση

- κάτω άκρα (τετρακέφαλοι)
- κορμός
- άνω άκρα
- αναπνευστικοί μύες

**μυϊκή ευαισθησία
κράμπες, τετανία
ατροφία**

Αλκάλωση - Υποκαλιαιμία

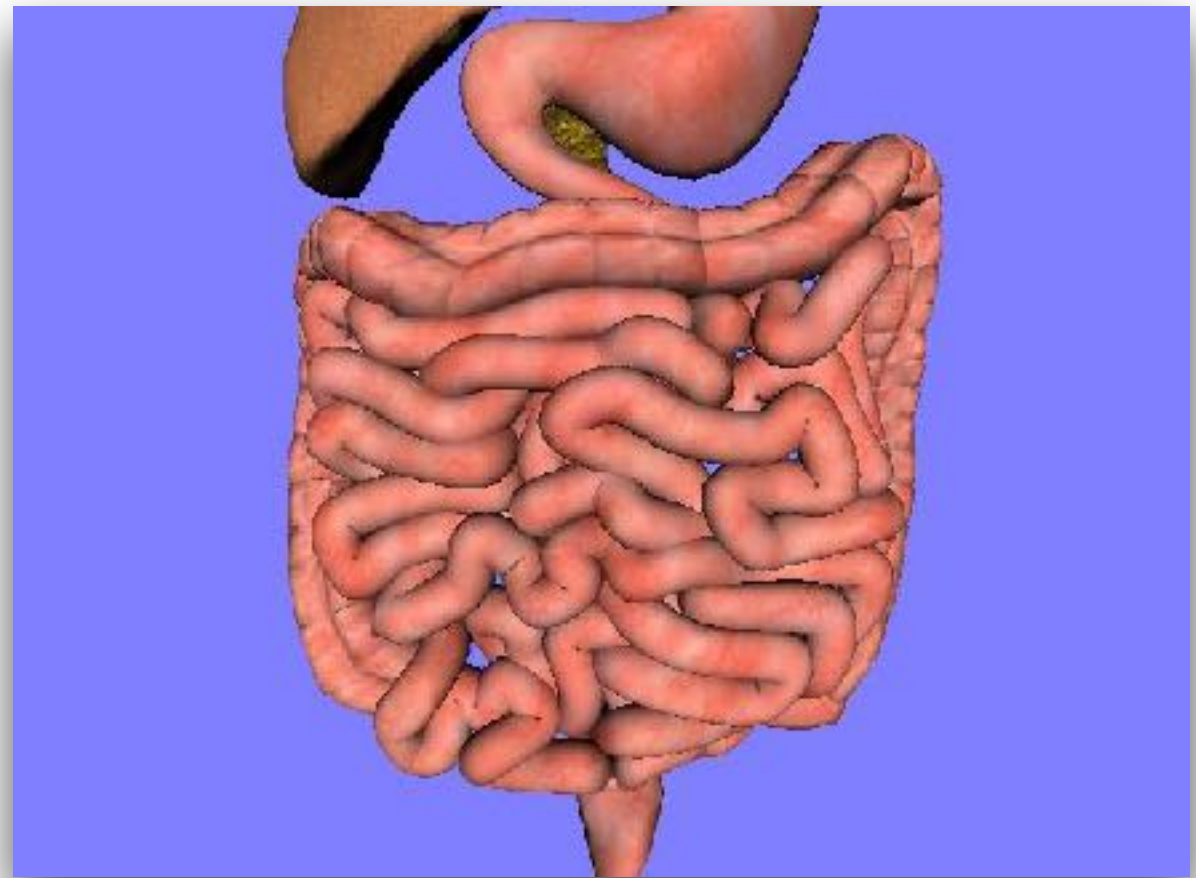
$K < 2,5 \text{ meq/L}$

- ραβδομυόλυση
- μυοσφαιρινουρία
  - ↓ τοπική άνοδος K^+
  - ↓ αγγειοδιαστολή
  - ↓ αιματική ροή
  - ↓ μυϊκή λειτουργία

Αλκάλωση - Υποκαλιαιμία

- ◆ **ανορεξία**
- ◆ **ναυτία, έμετοι**
- ◆ **μετεωρισμός**
- ◆ **δυσκοιλιότητα**
- ◆ **παραλυτικός ειλεός**

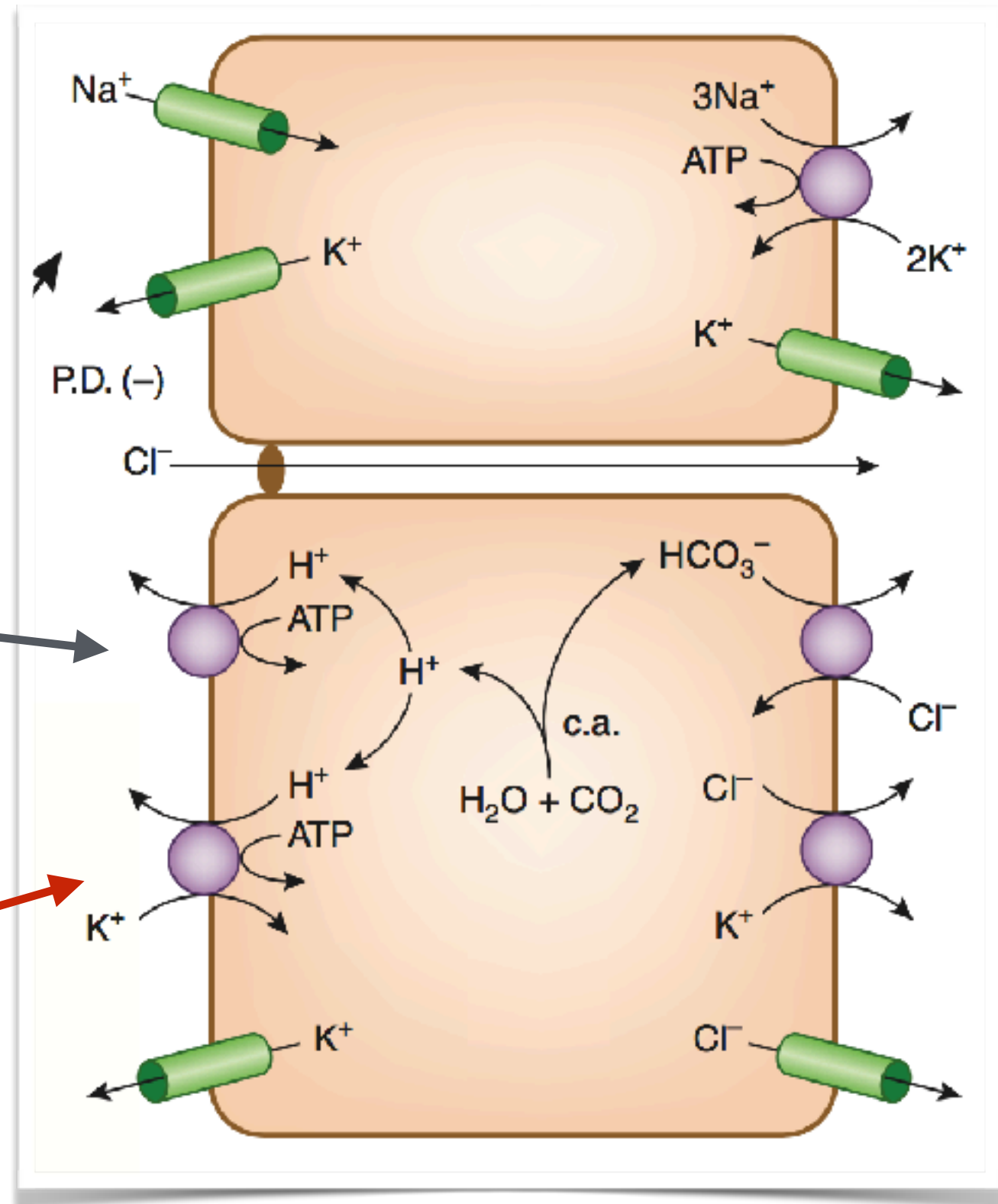
Υποκαλιαιμία ➔ Αλκάλωση

ενδοκυττάρια
οξέωση

αλδοστερόνη

υποκαλιαιμία

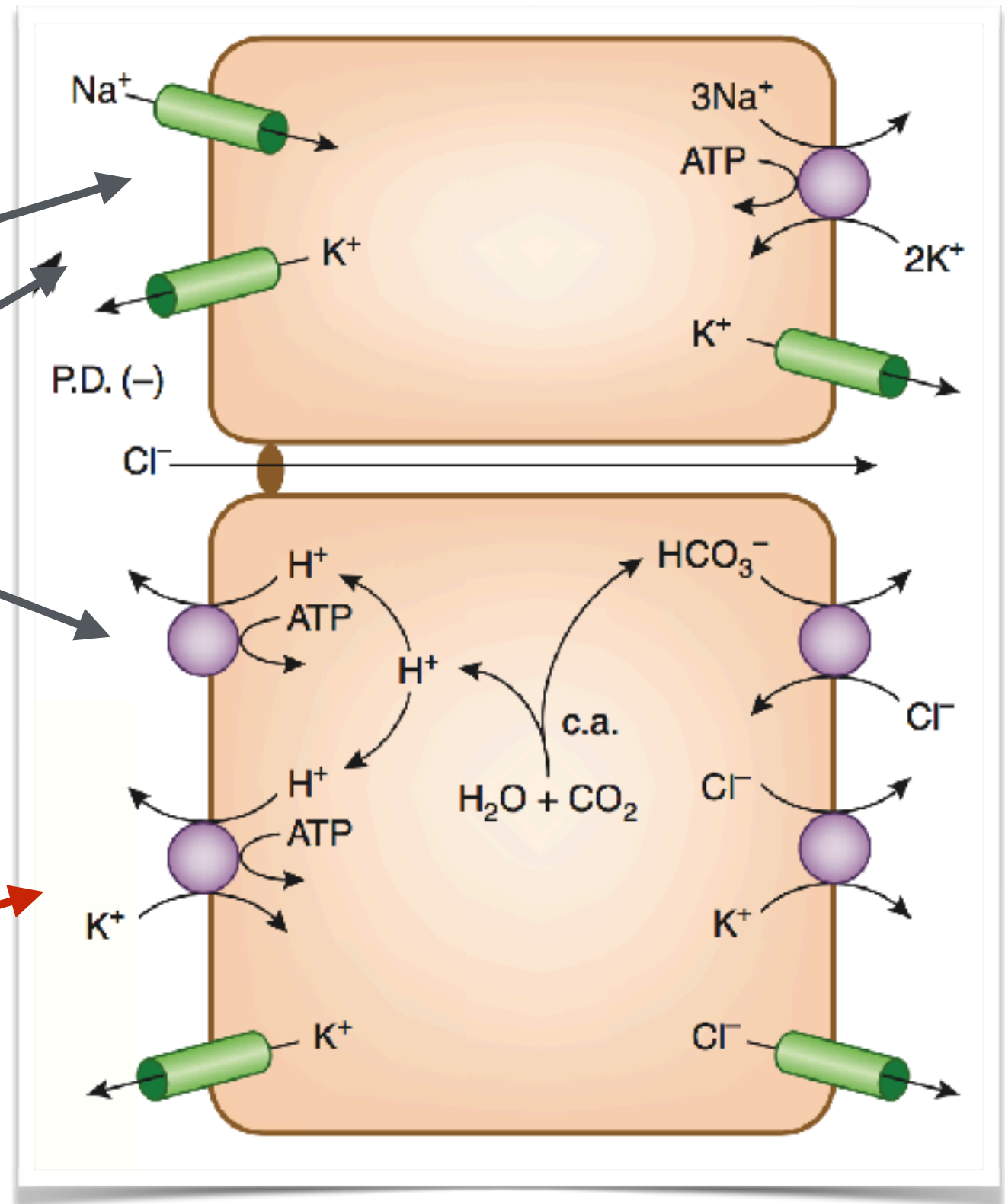

Μεταβολική αλκάλωση σε πρωτοπαθή υπεραλδοστερονισμό

↑ προσφορά Na^+
στον άπω νεφρώνα

αλδοστερόνη

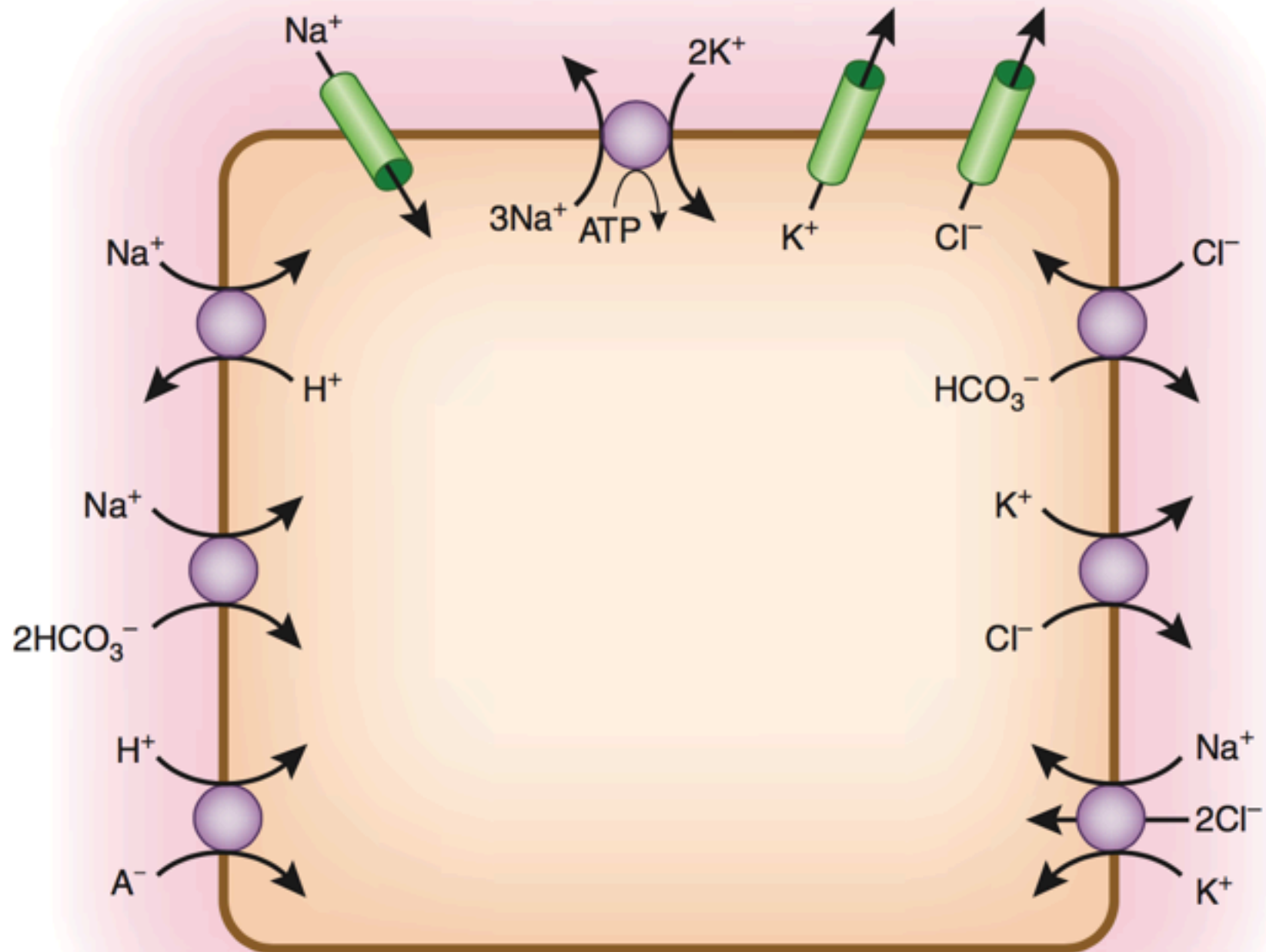
υποκαλιαιμία

Αλκάλωση → υποκαλιαιμία

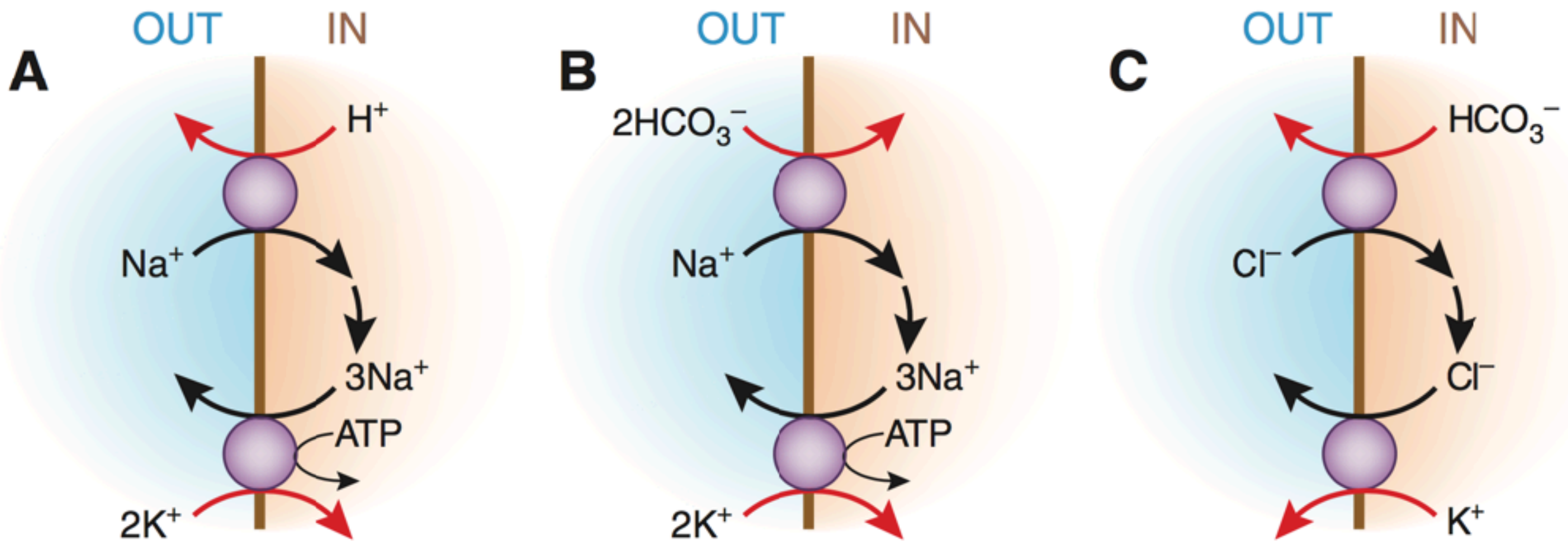
Αντλίες μεταφοράς ιόντων στο μυϊκό κύτταρο

Αλκάλωση → υποκαλιαιμία

Ανταλλαγή K^+-H^+ ή συμμεταφορά $K^+-HCO_3^-$ μέσω λειτουργικού ζευγαρώματος αντλιών στο μυϊκό κύτταρο

Αλκάλωση → υποκαλιαιμία

Μεταβολική αλκάλωση	Αναπνευστική αλκάλωση
αναπνευστική αντιρρόπηση	μεταβολική αντιρρόπηση
↑ HCO_3^-	↓ HCO_3^-

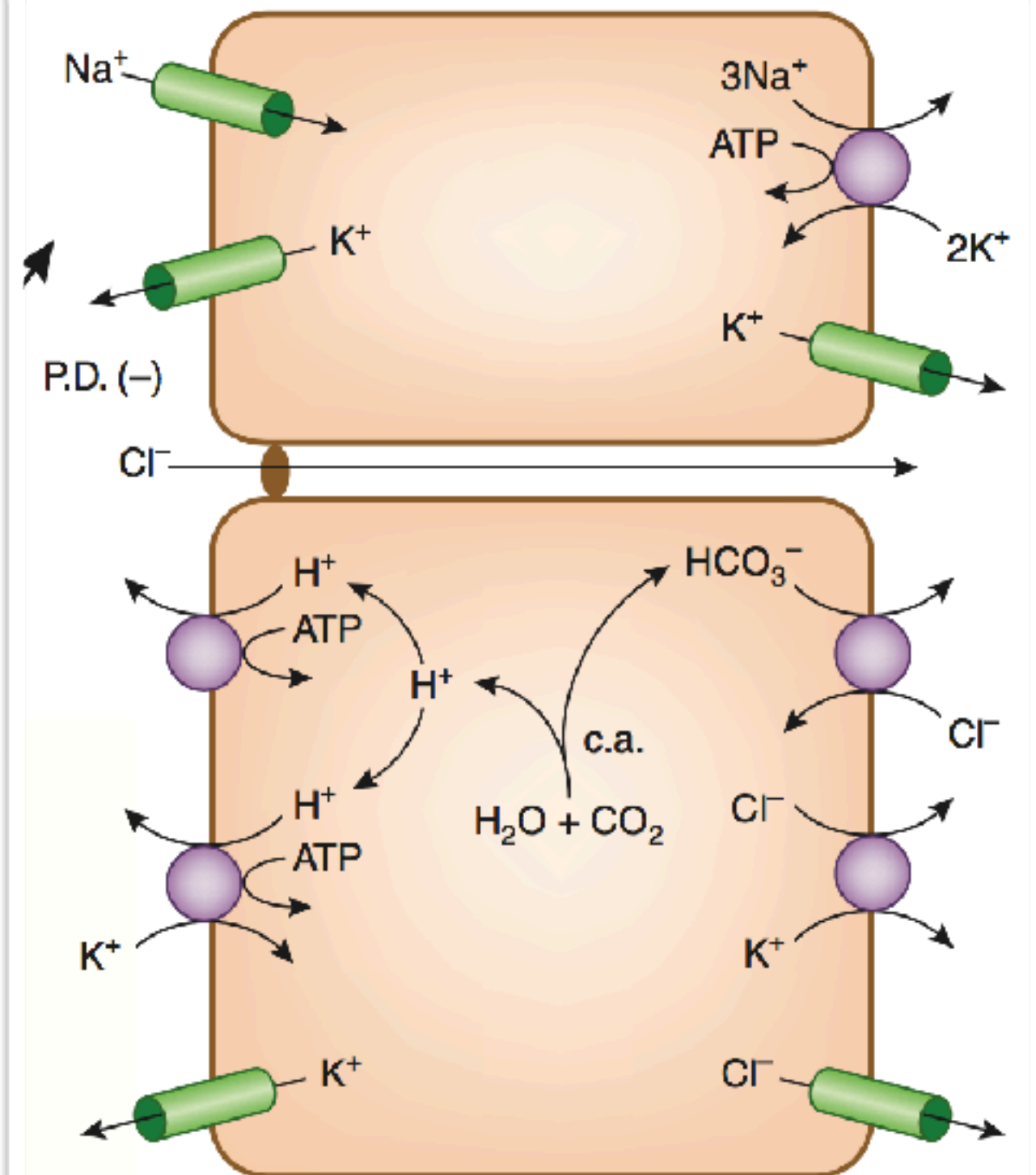
Αλκάλωση → υποκαλιαιμία

Μεταβολική
αλκάλωση

↑ HCO_3^-

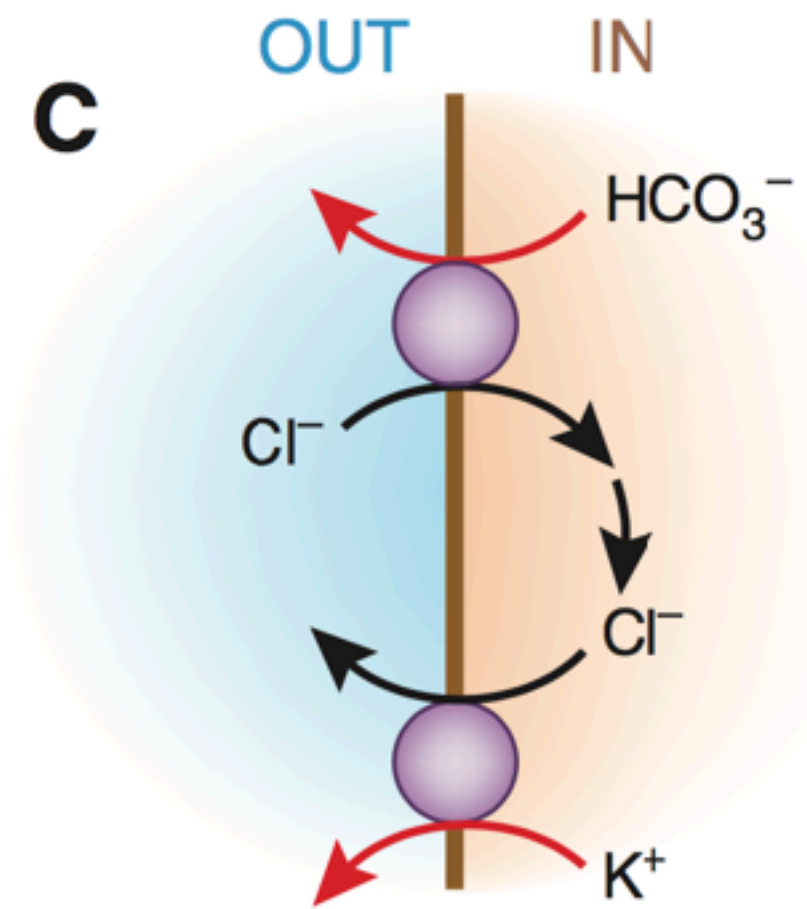
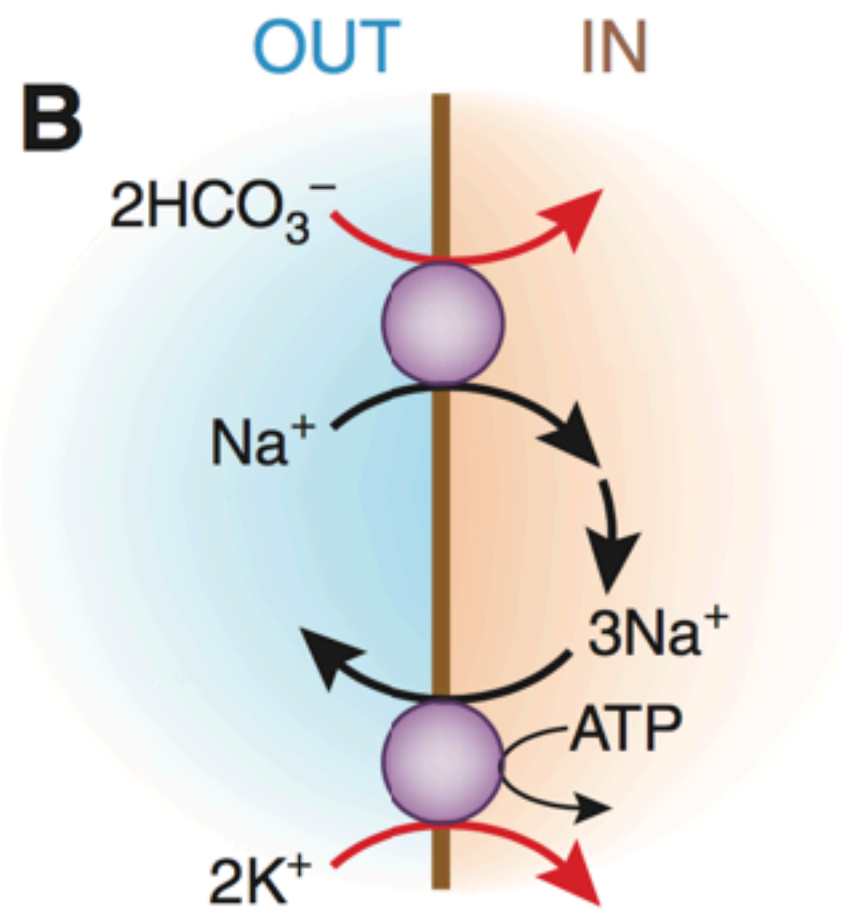
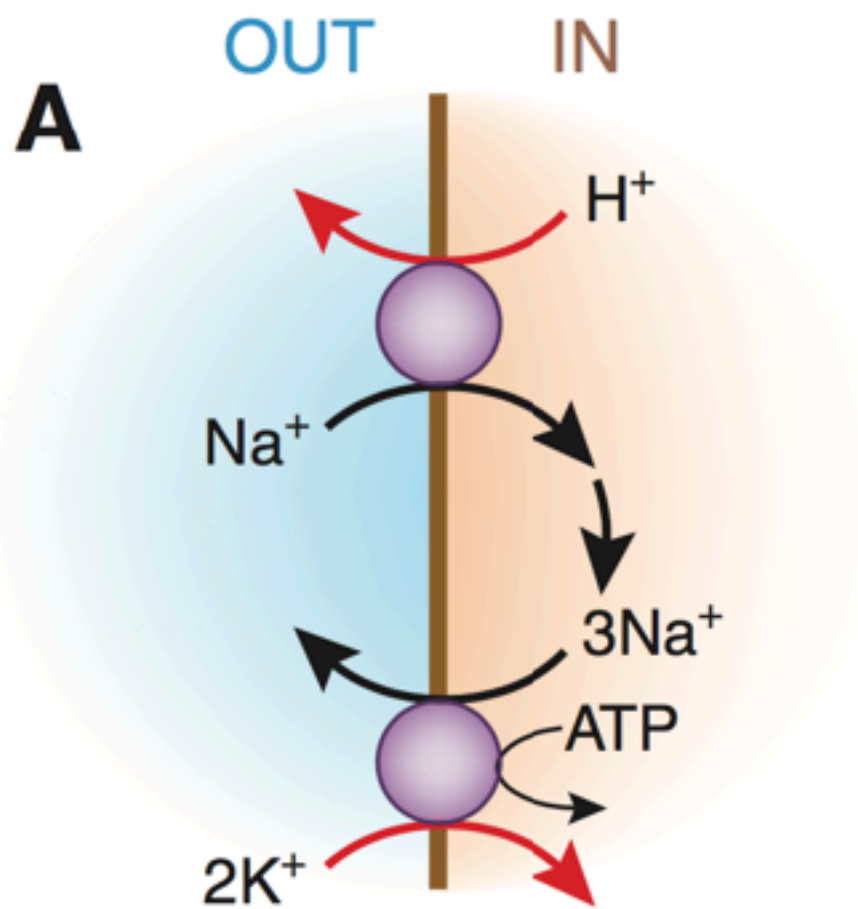
Αναπνευστική
αλκάλωση

↓ HCO_3^-

Αλκάλωση → υποκαλιαιμία

Μεταβολική αλκάλωση	Αναπνευστική αλκάλωση
↑ HCO_3^-	↓ HCO_3^-

Υποκαλιαιμία: μυϊκή αδυναμία και παράλυση

$$E_m = -61 \log \frac{r[K^+]_c + 0.01[Na^+]_c}{r[K^+]_e + 0.01[Na^+]_e}$$

E_m = δυναμικό ηρεμίας της μεμβράνης

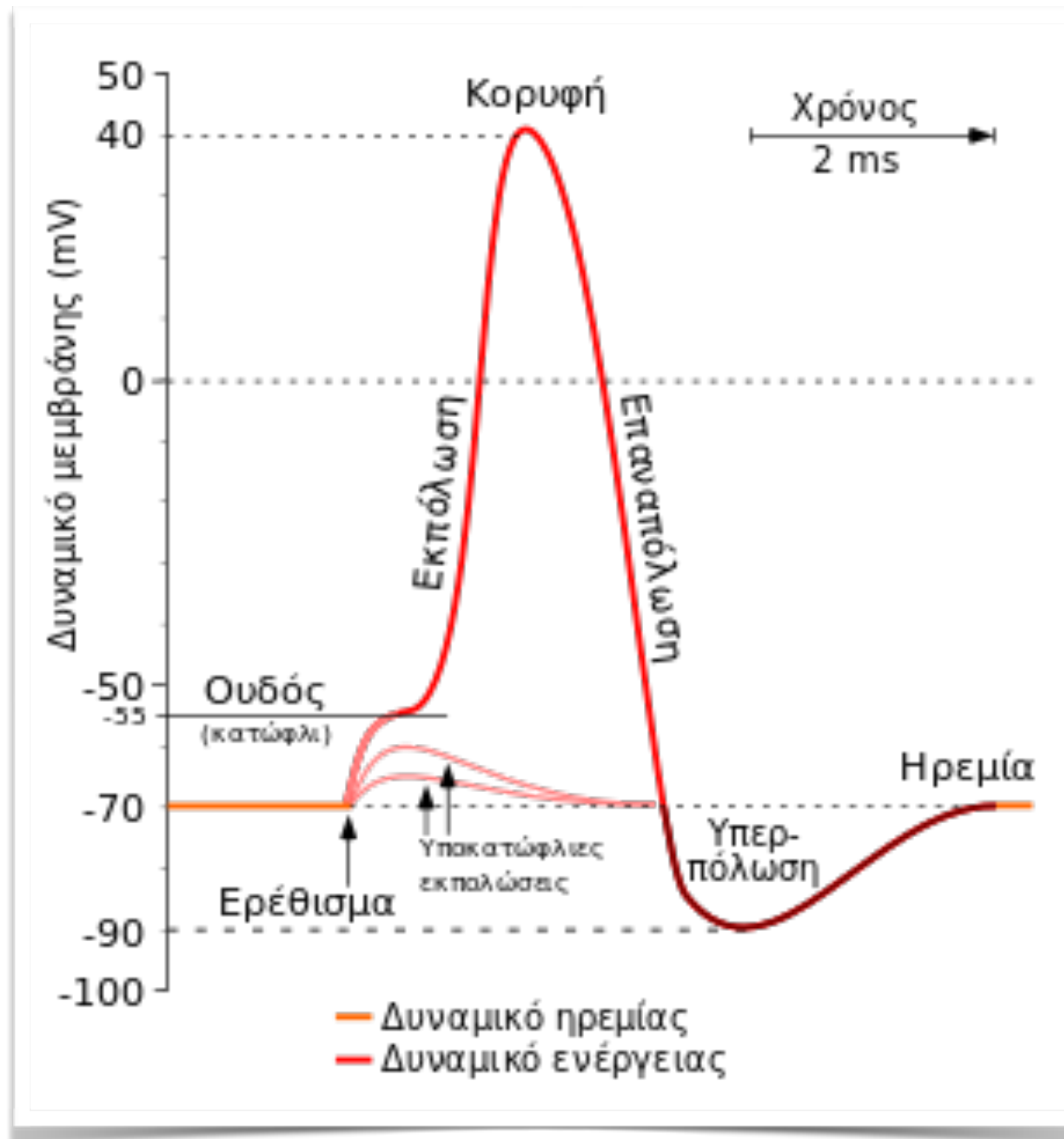
r = αναλογία 3:2 της Na^+-K^+ ΑΤΡάσης

0.01 = σχετική διαπερατότητα Na^+ προς K^+

c = ενδοκυττάρια συγκέντρωση

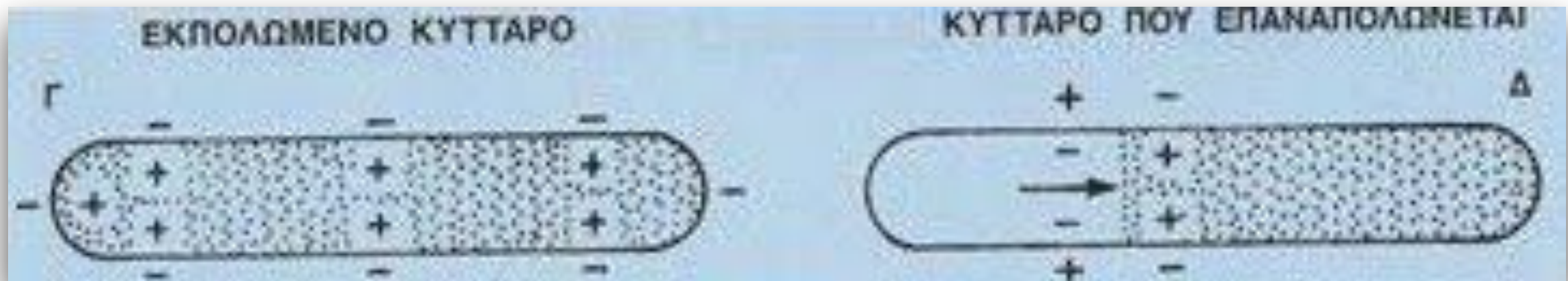
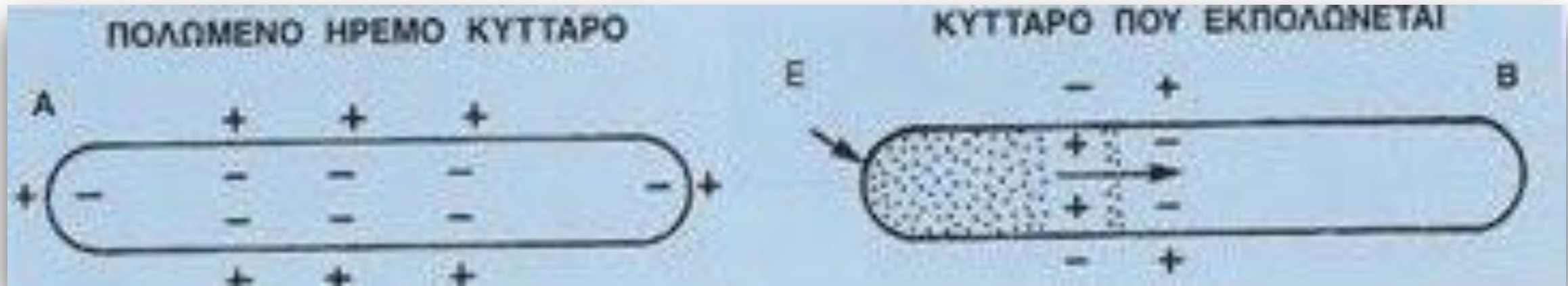
e = εξωκυττάρια συγκέντρωση

Υποκαλιαιμία: μυϊκή αδυναμία και παράλυση

Υποκαλιμία: μυϊκή αδυναμία και παράλυση

Υποκαλιαιμία: μυϊκή αδυναμία και παράλυση

- βαρύτητα υποκαλιαιμίας
- ταχύτητα εγκατάστασης υποκαλιαιμίας
- συγκέντρωση Ca^{2+}
- βαρύτητα αλκάλωσης

$$E_m = -61 \log \frac{r[\text{K}^+]_c + 0.01[\text{Na}^+]_c}{r[\text{K}^+]_e + 0.01[\text{Na}^+]_e}$$

Αλκάλωση - Υπασβεσταιμία

- ❖ αιμωδίες & παραισθήσεις
  - ❖ περιστοματικά, ακροδάκτυλα, πόδια
  - ❖ εγγύς μύες: λεκάνη, ωμική ζώνη, κοιλιά
- ❖ ΤΕΤΑΝΙΑ
  - ❖ σημεία Chvostek & Trousseau

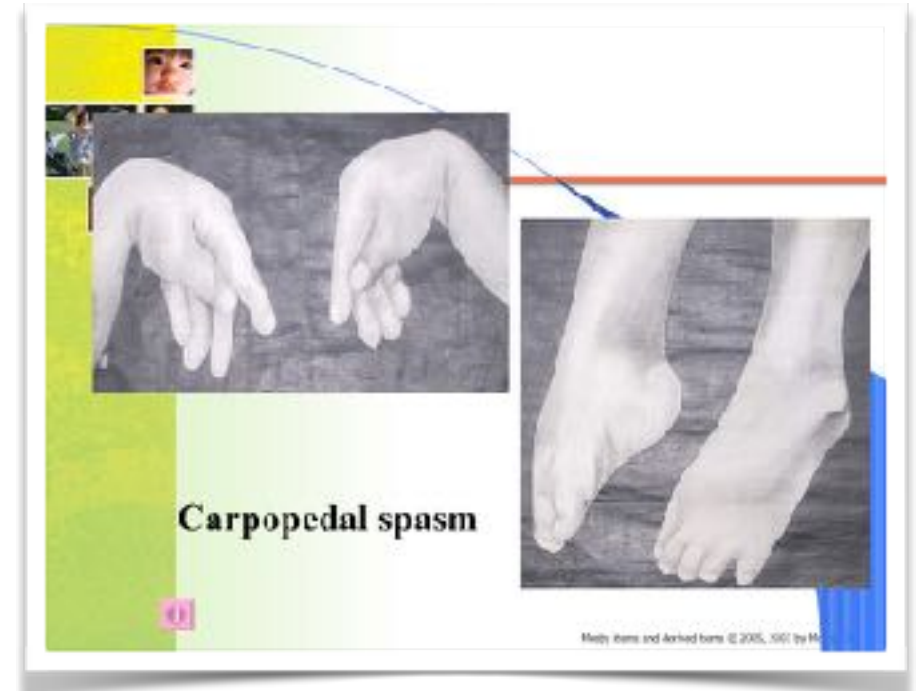
Σημείο Τρουσσεου

Σημείο Chvostek

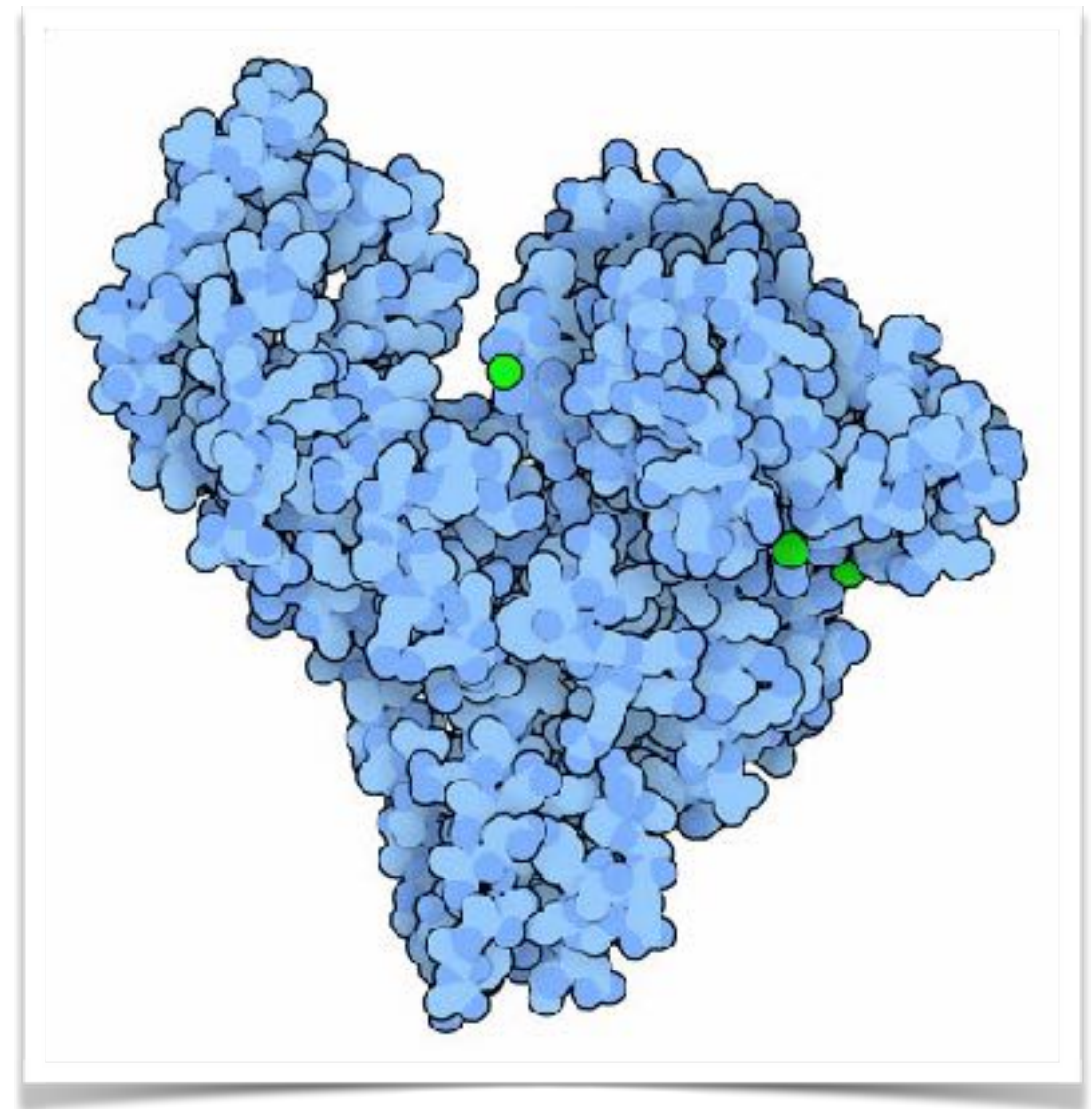
Αλκάλωση - Υπασβεσταιμία

- ❖ καρποποδικός σπασμός
- ❖ παρατεταμένοι τονικοί σπασμοί
- ❖ εξωπυραμιδικές εκδηλώσεις
(τρόμος, δυστονία, χοραιοαθέτωση)
- ❖ λαρυγγόσπασμος
- ❖ διάρροια, στεατόρροια
- ❖ διαταραχή απορρόφησης B₁₂

Αλκάλωση → Υπασβεσταιμία

- αύξηση της σύνδεσης του Ca^{2+} με τη λευκωματίνη
- μείωση του ελεύθερου κλάσματος Ca^{2+}

Υπασβεστιαμία: αύξηση νευρικής ερεθισιμότητας

- μείωση ουδού ερεθισιμότητας των νευρικών ινών
- αυξημένη διεγερσιμότητα κεντρικού & περιφερικού νευρικού συστήματος
- αισθητικές & κινητικές νευρικές ίνες

Οι επιπτώσεις εξαρτώνται από την ταχύτητα εγκατάστασης, τη βαρύτητα και τη διάρκεια της υπασβεστιαμίας.

Αλκάλωση - Υπομαγνησισαιμία

+ υπασβεστιαίμια + υποκαλιαιμία

ευερεθιστότητα νευρομυϊκού συστήματος

- αιμωδίες
- μυϊκή αδυναμία
- δεσμιδώσεις μυϊκών ινών
- τρόμος
- μυϊκές συσπάσεις
- επώδυνες μυϊκές κράμπες
- μυοκλονίες βλεφάρων
- επεισόδια τυπικής τετανίας

Αλκάλωση - Υπομαγνησισαιμία

ευερεθιστότητα νευρομυϊκού συστήματος

- αύξηση τενοντίων αντανακλαστικών
- θετικά σημεία Chvostek & Trousseau
- συριγγμός από λαρυγγόσπασμο
- δυσφαγία
- μυοκλονίες εστιακές και πολυεστιακές
- γενικευμένη επιληπτική κρίση

Αλκάλωση - Υπομαγνησισαιμία

- χοριοαθετωσικές κινήσεις
- αταξία, απάθεια, παραλήρημα, κώμα
- κάθετος νυσταγμός
- προσβολή αναπνευστικών μυών
- επιδείνωση αναπνευστικής ανεπάρκειας

Αλκάλωση - Υποφωσφαταιμία

μεταβολική εγκεφαλοπάθεια

- ήπια ευερεθιστότητα
- παραισθησίες
- παραλήρημα
- γενικευμένες συσπάσεις
- κώμα

γραμμωτοί μύες

- εγγύς μυοπάθεια

λείες μυϊκές ίνες

- δυσφαγία
- ειλεός

αναπνευστικοί μύες & διάφραγμα

- μυϊκή αδυναμία
- υποαερισμός
- αναπνευστική ανεπάρκεια
- αδυναμία αποδέσμευσης από τον αναπνευστήρα

Αλκάλωση → Υποφωσφαταιμία

εξάντληση των ενδοκυττάριων αποθεμάτων φωσφόρου

- ▶ ελάττωση της συγκέντρωσης του 2,3-DPG
  - ▶ ισχυροποίηση της δέσμευσης αιμοσφαιρίνης - οξυγόνου
  - ▶ μείωση της απόδοσης του οξυγόνου στους ιστούς
- ▶ ελάττωση επιπέδων ATP
  - ▶ έκπτωση όλων των κυτταρικών λειτουργιών που εξαρτώνται λειτουργικά από το ATP

Αναπνευστική αλκάλωση → Υποφωσφαταιμία

- ενδοκυττάρια αλκάλωση, υποξία
- αύξηση της αναερόβιας γλυκόλυσης
- ταχεία μετακίνηση PO_4^- ενδοκυττάρια
- χρήση PO_4^- στη φωσφορυλίωση - μεταβολισμό της γλυκόζης
- παραγωγή φωσφορυλιωμένων παραγώγων γλυκόλυσης
- επίπεδα φωσφόφου 0,5-1,5 mg/dl

Αλκάλωση - Οξεία υποφωσφαταιμία

(από οξεία μετακίνηση φωσφόρου ενδοκυττάρια σε έδαφος χρόνιας έλλειψης φωσφόρου)

ραβδομυόλυση

- αλκοολικοί
- ασθενείς σε παρεντερική διατροφή χωρίς συμπλήρωμα φωσφόρου

Σύνδρομο Bartter & Gitelman

- αναγκαστική απέκκριση Na^+
- μείωση του εξωκυττάριου όγκου
- δευτεροπαθής υπεραλδοστερονισμός
  - μεταβολική αλκάλωση
  - υποκαλιαιμία
- χαμηλή αρτηριακή πίεση
- υπομαγνησισαιμία (σ.Gitelman)

Σύνδρομο Bartter & Gitelman

- μυϊκές κράμπες στα άνω και κάτω άκρα
- μυϊκή αδυναμία, παραισθησίες
- τετανία, καρποποδικός σπασμός, παράλυση
- επιληπτικοί σπασμοί, ραβδομυόλυση
- έντονη κόπωση και αδυναμία
- έμετοι, δυσκοιλιότητα, παραλυτικός ειλεός

Ευχαριστώ!